

Eesti majanduslepe

„Ambitsioon on valik“

Osapooled sõlmivad ühiste kavatsuste kokkuleppe eesmärgiga saavutada aastaks 2035 ambitsioonikas, uuenduslik ja koostööle orienteeritud majandus Eesti riigi elujõu ja arengu tagamiseks.

Ühiskondlik kokkulepe on vajalik, sest Eesti majandus, riigi arenguvõime ja elanike heaolu kasv on pidurdunud ning uueks arenguhüppeks vajame selget strateegilise fookuse kokkulepet. Majanduses muutuse käivitamiseks on nii erasektoril kui riigis vaja teha **ambitsioonikaid valikuid**.

1. Osapooled kinnitavad, et **Eesti riigi jätkusuutlikkuse alus on konkurentsivõimeline majandus**, mis tagab töötavate inimeste sissetulekute ja ettevõtlustulu kasvu ning seeläbi riigi arenguks vajalike maksutulude suurenemise.
2. Mõistame, et suured muutused ei juhtu üleöö, mistõttu seame **järgnevaks kümnendiks** valitsuste üleseks Eesti riigi **prioriteediks** kõrgema lisandväärtusega majanduse arendamise.
3. Eesti arengu tagamine ei ole üksnes riigi ülesanne, vaid ühiskondlik kokkulepe ja tegevuskava, kus ambitsiooni seavad endale nii era- kui avaliku sektori osapooled ja **igaüks teeb järgmise sammu**.

Ühiste sammude tulemusel liigume kindlamalt strateegias “Eesti 2035” sõnastatud eesmärgi suunas, et Eesti ettevõtete tootlikkus kasvab 110%ni Euroopa keskmisest.

Ettevõtjate järgmine samm

Ambitsioonika, uuendusliku ja koostööle orienteeritud ettevõtte siht on konkurentsivõime kasv läbi uuenduslike ja kestlike toodete ning teenuste, mis tõstavad pakutavat lisandväärtust ning ekspordi mahtu.

Riigi järgmine samm

Ambitsioonika ja uuendusliku Eesti majanduse siht riigi tasandil on konkurentsivõimeline ärikeskkond, mis soodustab majanduse struktuurimuutust lisandväärtuse kasvu suunas.

Leppe elluviimise võtmetegurid on FOOKUS ja KOOSTÖÖ

Osapooled võtavad endale vastutuse hoida fookust ja teha koostööd eesmärkide saavutamiseks.

Osapooled hakkavad muutuste elluviimist eest vedama ja jälgivad seatud sihtide suunas liikumist.

Ambitsioon on valik!

Igaüks teeb järgmise sammu!

EESTI MAJANDUSLEPPE SELETUSKIRI

TÄITMISE SAMMUD JA MÕÕDIKUD

Ettevõtjate 5 sammu

Ambitsioonika, uuendusliku ja koostööle orienteeritud ettevõtte tunnus on rahvusvahelise konkurentsivõime kasv läbi uuenduslike ja kestlike toodete ning teenuste, mis tõstavad pakutavat lisandväärtust ja ekspordi mahtu.

Üldmõõdik: Ettevõtte lisandväärtus töötaja kohta.

Sihtväärtus: lisandväärtuse kasv 10% aastas.

Innovatsioonivõimekuse mõõdik: Ettevõtte innovatsioonivõimekuse hindamine ISO 56002 või standardil põhineva mudeli innotrepp.ee alusel.

Eesmärgi täitmiseks valib iga ettevõtte endale sobivad sammud ja mõõdikud:

- 1. Tõstame innovaatiliste toodete ja teenuste arendamise ambitsiooni**
 - a. Arendame eristuvaid tooteid ja teenuseid ekspordiks ja kasvatame uuenduslike, kõrgema lisandväärtusega toodete-teenuste osakaalu kogukäibest 10% aastas.
- 2. Tõstame innovatsiooniinvesteeringute ambitsiooni**
 - a. Investeeringute uutesse tehnoloogiatesse ja ettevõtetesse, millel on kõrgema lisandväärtuse potentsiaal.
 - b. Täidame enda rolli Eesti Teadusleppes ja eraldame igal aastal vähemalt 2% käibest või suuremate ettevõtete puhul vähemalt 1 miljon eurot uurimis- ja arendustegevuseks.
- 3. Tõstame ekspordimahu ja -ulatuse ambitsiooni**
 - a. Suurendame oma ettevõtte ekspordiambitsiooni koduturust ning lähiriikidest kaugemale eesmärgiga kasvatada ekspordi mahtu 10% aastas või tööstusharu keskmisest kõrgemale.
- 4. Tõstame protsesside efektiivsust ja taset**
 - a. Arendame ettevõtte digitaliseerimist ja automatiseerimist eesmärgiga kasvatada tööjõutootlikkust 10% aastas.
- 5. Tõstame juhtimiskvaliteeti ja suurendame koostööd**
 - a. Kujundame ettevõttes innovatsioonikultuuri ja tõstame juhtimise kvaliteeti.
 - b. Teeme julgemalt uute toodete ja teenuste arendamiseks koostööd ülikoolide, partnerite ja teiste ettevõtetega.

Riigi 8 sammu

Ambitsioonika ja uuendusliku Eesti majanduse tunnus riigi tasandil on konkurentsivõimeline ärikeskkond, mis soodustab majanduse struktuurimuutust lisandväärtuse kasvu suunas.

Eesmärgi saavutamiseks võtab riik fookusesse kolm sammu ambitsioonika muutuse esilekutsumiseks ja viis sammu majanduskeskkonna konkurentsivõime baastingimuste tagamiseks.

Kõrgema lisandväärtusega majanduse ambitsiooni esilekutsumise sammud

Üldmõõdik: European Innovation Scoreboard edetabelikoht

Sihtväärtus: Eesti jõuab aastaks 2035 innovatsiooniliidriks (2022: mõõdukas innovaator)

- 1. Tagame riigi investeeringud innovatsiooni ja uurimis-arendustegevustesse**
 - a. Kasvatame riigi teadus-arendus ja innovatsioonipoliitika investeeringud tasemele **1,5% SKP-st**.
 - b. Suuname riigieelarvest toetuste ja maksustiimulitena erasektori uurimis- ja arendustegevusse 0,2% SKP-st, nagu OECD-s keskmiselt ([Eestis 2020: 0,06%](#)).
- 2. Tagame kõrgema lisandväärtusega investeeringuteks kapitali kättesaadavuse ja Eesti atraktiivsuse välisinvesteeringuteks**
 - a. Tagame kapitali kättesaadavuse. Euroopa Keskpanga kapitali kättesaadavuse uuringu kohaselt on kapital kättesaadav ehk vähemalt 50% ettevõtjatest hindab, et ettevõttevälise rahastuse saamine pole probleem (Eesti 2023: 18% ettevõtjatest).
 - b. Tõstame Eesti atraktiivsust investeerimiskeskonnana, meelitades Eestisse suurinvesteeringuid. Välisotseinvesteeringute järgi tõsta Eesti 6. kohale ELis ([Eesti 2022: 8. koht](#)).
- 3. Tagame kõrgema lisandväärtusega kaupade ja teenuste ekspordiks vajalikud meetmed**
 - a. Soodustame Eesti päritolu kaupade ja teenuste ekspordi mahu kasvu 10% aastas, sh kõrgema lisandväärtusega eksport.
 - b. Tagame kaupade ja teenuste ekspordiks kvaliteetse ja kaasaegse taristu, sh teede-, raudtee-, lennu- ja digitaalsed ühendused.

Majanduskeskkonna konkurentsivõime baastingimused

Üldmõõdik: IMD Globaalse Konkurentsivõime edetabeli koht

Sihtväärtus: Eesti jõuab aastaks 2030 TOP15-sse ja 2035 TOP10-sse (2022 koht nr. 26.)

- 4. Hoiame lihtsat, stabiilset ja konkurentsivõimelist maksukeskkonda**
 - a. Hoiame maksukoormuse **10 madalaima maksutasemega** Euroopa Liidu riigi hulgas (maksukoormuse osakaaluna SKP-st)
 - b. Säilitame pikaajalise investeerimiskindluse ja [TAX Foundation'i maksusüsteemi rahvusvahelise konkurentsivõime edetabelis esikoha](#).

5. **Tagame kõrgelt kvalifitseeritud töötajate kättesaadavuse ning riikliku haridustellimuse vastavalt majandusarengu vajadustele**
 - a. Lihtsustame välistöötajate värbamist OSKA prognoosides tööjõupuudusega valdkondade katmiseks ja viime Eesti [OECD Talent attractiveness indexis](#) **TOP10** hulka (hetkel 38 riigi hulgas 21.).
 - b. Tagame investeeringud inseneride ja uurimis- ning arendustöötajate arvu kasvatamiseks erasektoris. Eesmärk: 4,53 töötajat 1000 elaniku kohta ([2022: 2,23 töötajat 1000 elaniku kohta](#)).
6. **Tagame konkurentsivõimelise hinnaga energia kättesaadavuse, mis on eelduseks tootmise kõrgema lisandväärtusega tasemele viimiseks**
 - a. Tagame varustuskindluse ja Põhjamaade piirkonnaga sama energia lõpphinna.
7. **Vähendame konkurentsivõimet piiravat bürokraatiat ja tõstame avaliku sektori efektiivsust**
 - a. Vähendame riigi ja omavalitsuste planeeringute ja lubade otsustusaega **kolm korda** ning ettevõtjate aruandluskohustust **50% võrra** läbi automatiseerimise, digitaliseerimise ja andmete nutikama kasutuse (sh tehisintellekti rakendamine).
8. **Viime Euroopa rohelist kokkulepet ellu viisil, mis toetab Eesti ettevõtete konkurentsivõime kasvu**
 - a. Tagame, et Eesti regulatsioonid ei ole rangemad Euroopa Liidus sätestatust ega kehtesta konkurentsivõimet kahjustavaid piiranguid.
 - b. Riik toetab keskkonnasõbralike tehnoloogiate loomist, arendamist ning rakendamist läbi soodustuste ja kestlike riigihangete.